

Zelena javna nabava

Postupak poticanja javnih tijela na kupovinu zelenih proizvoda i usluga

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I PRIRODE

Što je zelena javna nabava?

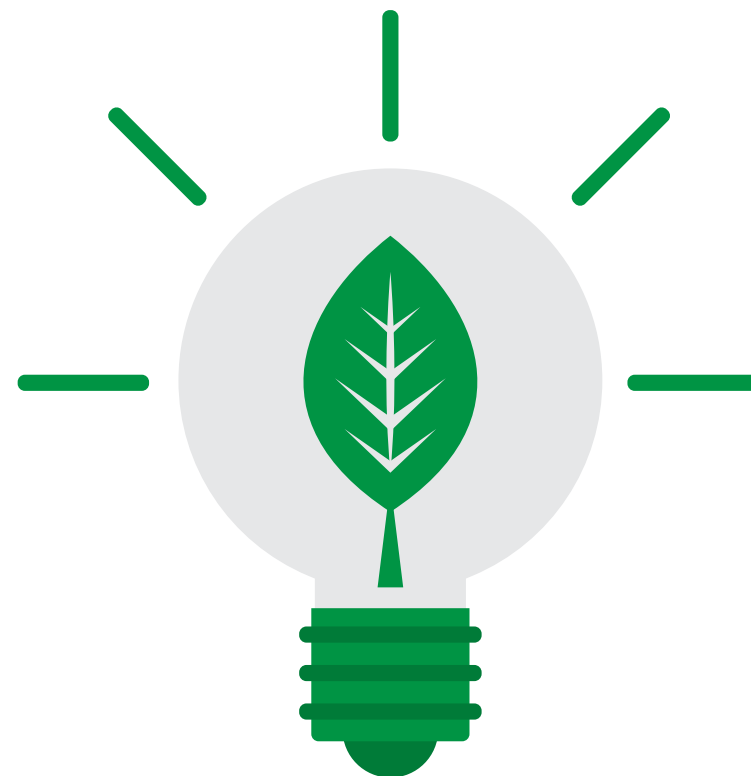
Zelena javna nabava je postupak kojim se javna tijela potiču na kupovinu "zelenih" proizvoda i usluga, odnosno onih koji kroz životni vijek imaju manji učinak na okoliš od onih proizvoda koje bi inače nabavljali. Za svaku skupinu proizvoda definiraju se mjerila koja sadrže ključne pritiske na okoliš koji uključuju:

- potrošnju resursa i energije
- učinak na bioraznolikost
- toksičnost
- emisiju onečišćujućih tvari
- stakleničkih plinova i CO₂
- nastajanje otpada na mjestu nastanka

Zašto je važna zelena javna nabava?

Tijela javne uprave značajni su potrošači i svake godine potroše oko 15 bilijuna kuna što iznosi oko 17% BDP-a Europske unije.

Koristeći svoju kupovnu moć za odabir roba i usluga s manjim utjecajem na okoliš, oni mogu postići važan doprinos održivoj potrošnji i proizvodnji i doprinijeti smanjenju potrošnje resursa te emisiji stakleničkih plinova i CO₂. Ako tijela javne uprave pri kupovini odaberu robe, usluge i radove s manjim utjecajem na okoliš, mogu značajno doprinijeti lokalnim, regionalnim, nacionalnim i međunarodnim ciljevima održivosti.

Proizvodi i usluge zelene javne nabave

- Energetski učinkovita računala
- Uredski namještaj od drva iz održivih izvora
- Zgrade sa smanjenom uporabom energije
- Reciklirani papir
- Usluge čišćenja pri kojima se koriste ekološki proizvodi za čišćenje
- Električna vozila, hibridna vozila ili vozila s niskim emisijama
- Električna energija iz obnovljivih izvora energije

Koristi zelene javne nabave

- Zelenom javnom nabavom doprinosi se čišćem i zdravom okolišu i povećanju kvalitete života građana.
- Zelena javna nabava može biti pokretač inovacija te osigurati industriji poticaje za razvoj zelenih proizvoda i usluga posebno u sektorima gdje javni naručitelji predstavljaju velik udio na tržištu primjerice u sektorima graditeljstva, zdravstvene usluge ili javnog prijevoza.
- Zelenom javnom nabavom može se osigurati i financijska ušteda javnim tijelima posebno ako se uzmu u obzir troškovi tijekom cijelog životnog ciklusa ugovora, a ne samo nabavna cijena.
- Nabavom proizvoda koji troše manje energije ili štede vodu može se pridonijeti značajnom smanjenju računa za komunalne usluge.
- Smanjenjem sadržaja štetnih tvari u kupljenim proizvodima mogu se smanjiti troškovi zbrinjavanja otpada.
- Tijela koja primjenjuju zelenu javnu nabavu bit će bolje pripremljena za suočavanje s ekološkim izazovima u nastanku, kao i političkim i obvezujućim ciljevima za smanjenje emisije stakleničkih plinova, energetske učinkovitost te ciljevima drugih politika o okolišu.

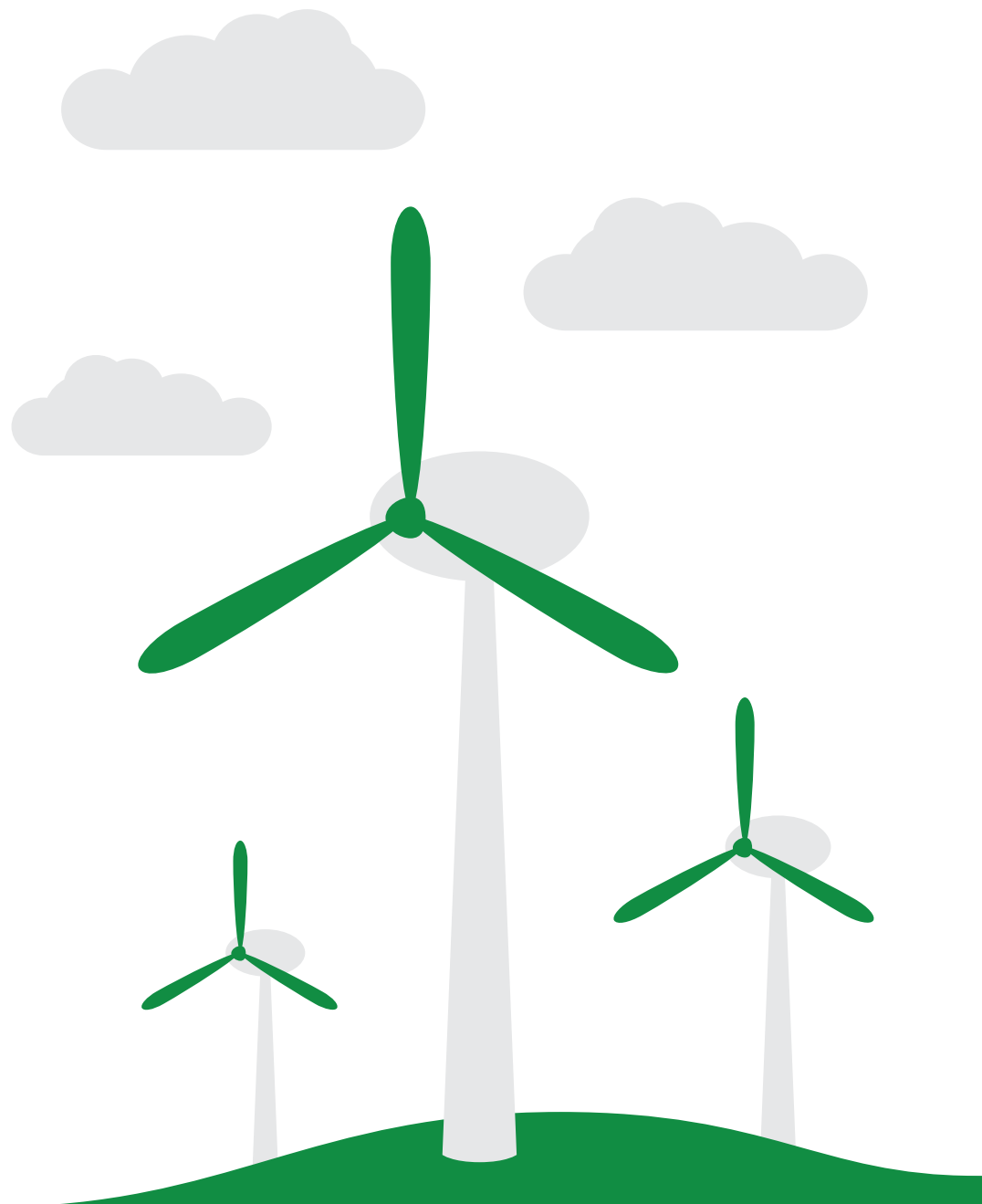
Uspješni primjeri provedbe

- Grad Beč uštedio je oko 337 milijuna kuna i više od 100 000 tona CO₂ od 2004. do 2007. kroz svoj program ekološke nabave¹
- Kada bi sve nabave informatičke opreme u Europi pratile primjer Gradskog vijeća Kopenhagena i Švedske agencije za upravni razvoj, potrošnja energije smanjila bi se za približno 30 teravat-sati, što je približno jednako četirima nuklearnim reaktorima²
- Samo u Nizozemskoj uštedjelo bi se tri milijuna tona CO₂ da su sva nizozemska javna tijela primijenila kriterije za nacionalnu održivu javnu nabavu, koji uključuju zelene kriterije. Potrošnja energije u javnom sektoru smanjila bi se za 10 %³

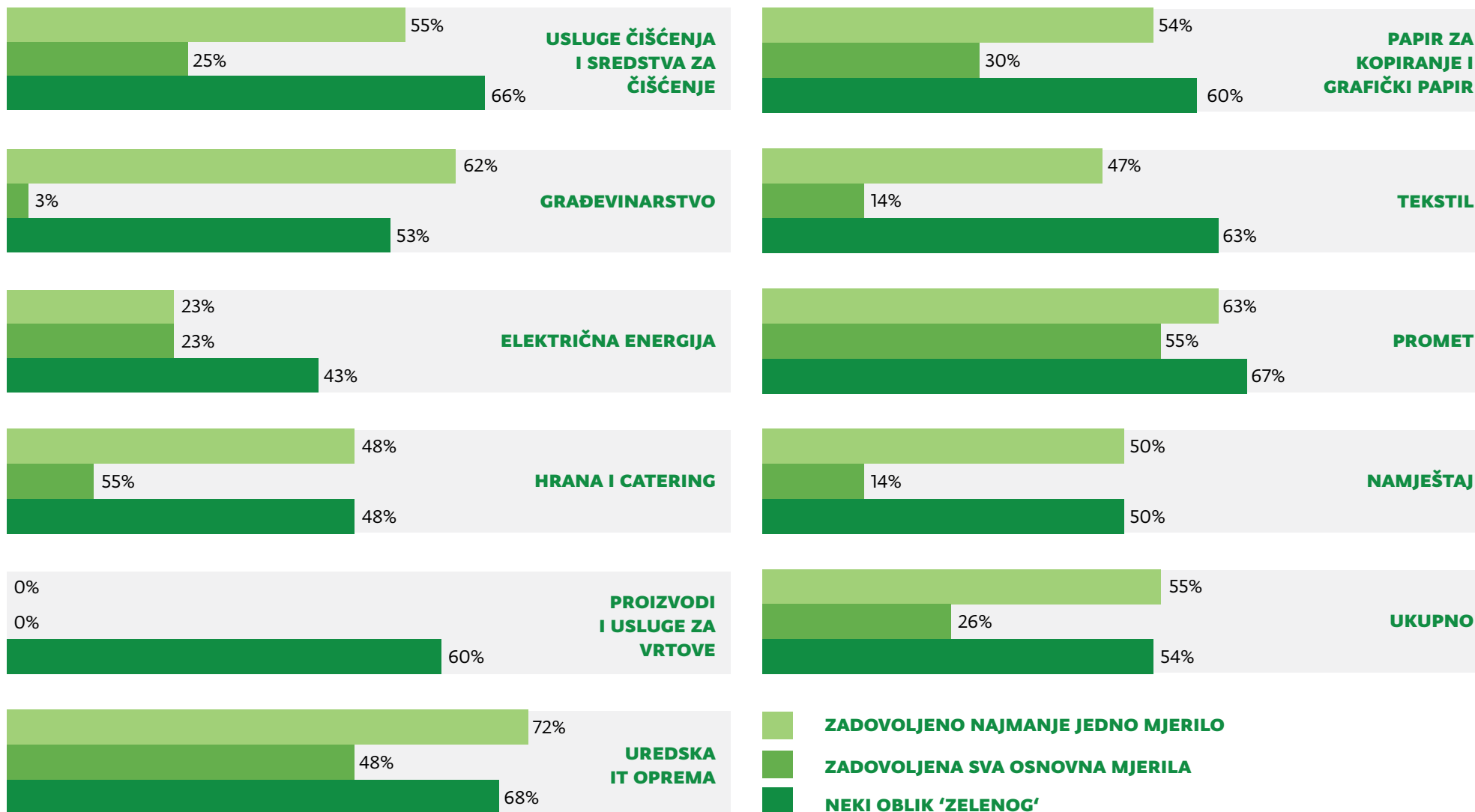
¹ Članak Klimaschutzprogramm "ÖkoKauf Wien" spart CO₂ und Geld (Beč, 2008.) dostupan je na: www.wien.gv.at/rk/msg/2008/0326/011.html

² Green procurement makes a difference: Prime examples from the Nordic countries (Zelena javna nabava je važna: glavni primjeri iz nordijskih država) na stranici 5. (Nordijsko vijeće, 2009.) dostupno na <http://www.norden.org/da/publikationer/publikationer/2009-740>. Primijenjeni kriteriji odnose se na potrošnju energije, buku, recikliranje i opasne tvari.

³ De impact van het programma duurzaam inkopen anno 2011 na stranici 4. (Nizozemsko ministarstvo za infrastrukturu i okoliš, 2011.)

Udio „zelenih“ ugovora u ukupnom broju ugovora javne nabave u Europskoj uniji u 2009. i 2010.*

* Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu

Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode koordiniralo je izradu prvog Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020.

- **Cilj je do 2020. godine u 50% postupaka javne nabave u Hrvatskoj uključiti neka od mjerila zelene javne nabave.**

Do sada je u Hrvatskoj bilo više pojedinačnih aktivnosti i projekata u svrhu „ozelenjavanja“ javne nabave, no donošenjem Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu uspostavlja se jasan okvir i šalje politička poruka o smjeru u kojem javna vlast ide radi smanjenja svog pritiska na okoliš. Postavljeni nacionalni cilj sukladan je cilju iz 7. Akcijskog programa za okoliš Europske unije „Živjeti dobro unutar granica našeg planeta“ koji govori o uvođenju zelenih mjerila u 50% postupaka javne nabave do 2020.g. Fokus je stavljen na uvođenje osnovnih zelenih mjerila u javnu nabavu za prioritetne skupine proizvoda i usluga:

- papir za ispis i kopiranje
- motorna vozila, uredska i informatička oprema
- električna energija
- telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije zajedno s uređajima
- usluge čišćenja.

Ove nabavne kategorije su izabrane vodeći se pozitivnim iskustvom država članica EU, na temelju udjela ovih kategorija u ukupnoj javnoj nabavi Republike Hrvatske, po značajnom potencijalu za smanjenje okolišnog otiska i mogućnosti mjerenja pozitivnog učinka.

Mjerila zelene javne nabave u akcijskom planu se temelje na mjerilima koje je izradila Europska komisija. Do sada ih je razvijeno za dvadesetak skupina proizvoda i usluga te su države članice EU-a pozvane da ih koriste u mjeri i obimu u skladu s nacionalnim prioritetima.

Ovaj Akcijski plan prvenstveno je namijenjen obveznicima javne nabave prema Zakonu o javnoj nabavi. Međutim može služiti i kao poticaj za uvođenje zelenih mjerila u postupke tzv. bagatelne nabave i kao poticaj za privatni sektor u Hrvatskoj da u svoje poslovanje uvedu praksu zelene javne nabave.

Akcijski plan za zelenu javnu nabavu sadrži upute kako koristiti pokazatelje energetske učinkovitosti u javnoj nabavi i sadrži vodič za izračun troškova životnog vijeka proizvoda.

Akcijski plan sadrži mjere vezane za promidžbu i informiranje o zelenoj javnoj nabavi, koje će se obraćati obveznicima javne nabave, poslovnom sektoru i široj javnosti.

Od jedinica lokalne samouprave se također očekuje da kao obveznici javne nabave daju svoj doprinos postavljenim ciljevima. Stoga se jedna mjera odnosi na to da se u strateške dokumente JLPS uvedu mjere za promicanje zelene javne nabave. Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu možete pronaći na poveznici.

U idućem akcijskom planu koji se planira za razdoblje od 2017. – 2020. godine fokus će biti stavljen na izradu mjerila zelene javne nabave za nove nabavne kategorije:

- uredski namještaj
- prehrambeni proizvodi
- zgradarstvo.

Trenutno stanje i plan sklapanja ugovora zelene javne nabave do 2020.

- Prosječan broj ugovora o javnoj nabavi u Hrvatskoj je 25.700 godišnje
- njihova prosječna godišnja vrijednost iznosi oko 30 milijardi kuna.
- okvirna procjena do 2020. godine je da će prosječni godišnji broj ugovora biti 25.000.

Terminski plan sklapanja ugovora zelene javne nabave do 2020.

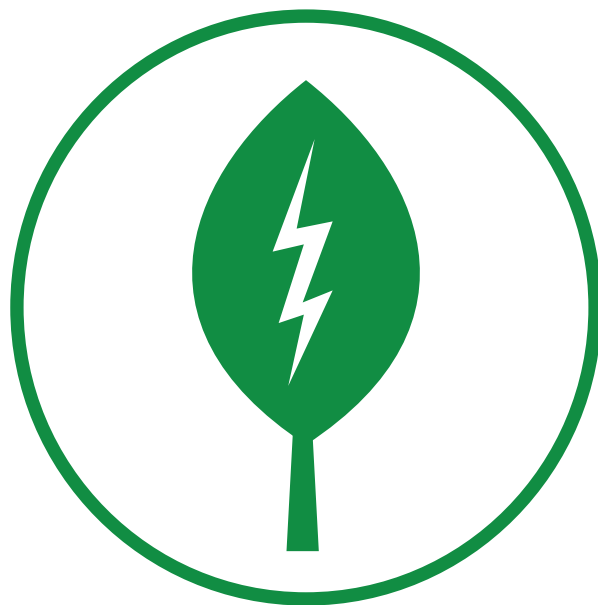
Godina	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj zelenih ugovora	1.000	7.000	10.000	11.500	12.250	12.500
Udio zelenih ugovora	4%	28%	40%	46%	49%	50%

Više o zelenoj javnoj nabavi i primjerima dobre prakse u zemljama članicama Europske unije pronađite na:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm

http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I PRIRODE